

Inspiracje

OLGA DRENDA

Nauki humanistyczne od kilku dekad przyglądają się cielesności z rosnącym zainteresowaniem. Tak prężne dziedziny jak socjologia i antropologia pozwalają nam przyjrzeć się ciału będącemu elementem naszej tożsamości i ważnym narzędziem istnienia w społeczeństwie. *Socjologia ciała* Chrisa Shillinga (PWN, Warszawa 2008) dostarcza wyczerpującego przeglądu najważniejszych perspektyw badawczych (Foucault, Giddens, Bourdieu).

Przydatnym wprowadzeniem w temat jest również antologia *Antropologia ciała. Zagadnienia i wybór tekstów* pod redakcją Małgorzaty Szpakowskiej (Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008). Tu przedmiotem zainteresowania jest ciało w kulturze oraz związane z nim symbole, rytuały i normy.

Tematu cielesności nie omijają współcześni filozofowie. Nowatorskie podejście do myślenia o niej, nazywane somaestetyką, postuluje neopragmatyk Richard Shusterman w pracy *Świadomość ciała. Dociekania z zakresu somaestetyki* (Universitas, Kraków 2010) – zwoleńnik przywrócenia jej należnego miejsca w filozofii.

Zagadnienie pozycji ciała w ponowoczesności bada Zygmunt Bauman (*Ciało i przemoc w obliczu ponowoczesności*, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń 1995). Warto zmierzyć się również z wprost niebywałym językowo traktatem *Corpus* (słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2002), w którym Jean-Luc Nancy, filozof związany z myślą postmetafizyczną, śledzi „sposoby pojawiania się ciała”.

Szkoła „nowej historii” bada dzieje ludzkości pod kątem powszechnego, codziennego doświadczenia, nie dziwi więc, że również cielesność znalazła się w kręgu jej zainteresowań. Francuski historyk Georges Vigarello omawia zatem nie tylko obyczaje związane z higieną (*Czystość i brud. Higiena ciała od średniowiecza do XX wieku*, W.A.B., Warszawa 1996), medycyną i wyobrażeniami doty-

czącymi ciała (*Historia zdrowia i choroby – od średniowiecza do współczesności*, Volumen, Warszawa 1997), lecz także jego historię jako obiektu przemocy i relacji z prawem (*Historia gwałtu*, Aletheia, Warszawa 2010).

Badacze chętnie przyglądają się niestandardowym „sposobom posługiwania się ciałem”, by zacytować klasyczny tekst Marcela Maussa. Chirurgia estetyczna, modyfikacje czy zaburzenia odżywiania to wątki dziś aktualne. Wiele spostrzeżeń na te i inne okolicznościowe tematy znaleźć można w antologiach *Corpus delicti – rozkoszne ciało. Szkice nie tylko z socjologii ciała* (pod redakcją Ewy Banaszak i Pawła Czajkowskiego, DIFIN, Warszawa 2010), *Praktyki cielesne* (Jacek M. Kurczewski i inni, TRIO, Warszawa 2006) oraz *Metamorfozy ciała. Świadectwa i interpretacje* (pod redakcją Dariusza Czai, CONTAGO, Warszawa 1999).

Na pytanie, czy można zmierzyć fizyczne piękno, próbując z kolei odpowiedzieć Milan Čabrić i Leszek Pokrywka w publikacji *Piękno ciała* (PWN, Warszawa 2010). Szukają oni wsparcia w psychologii ewolucyjnej i antropologii fizycznej.

